

**ДО ЧЛЕНОВЕТЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ
ПО ПРОЦЕДУРА ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА
ОНС „ДОКТОР“ ПО ДОКТОРСКА ПРОГРАМА „ФИНАНСИ,
ПАРИЧНО ОБРЪЩЕНИЕ, КРЕДИТ И ЗАСТРАХОВКА (ФИНАНСИ)**

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Гургана Василева Николова – Ралева, Образователна програма „Счетоводство и финанси“ към Центъра по икономически и управленски науки на Бургаски свободен университет, област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“

Автор на дисертационния труд: Емил Христов Александров, редовна докторантура, обучение финансирано от държавата, по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (финанси)“, към катедра „Финанси и кредит“, на СА „Д. А. Ценов“ - Свищов.

Тема на дисертационния труд: „Финансово-икономическа оценка на инвестиции в производство на енергийно ефективни строителни материали“.

Научен ръководител: проф. д-р Стоян Станимиров Проданов

Основание: Заповед на Ректора на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов, № 1127 от 22.11. 2023 год.

Представеното на вашето внимание Становище е изготвено в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ - Свищов.

1. Общо представяне на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд на тема „Финансово-икономическа оценка на инвестиции в производство на енергийно ефективни строителни материали“ е разработен в обем от 266 стандартни компютърни страници. Състои се от въведение, три глави, заключение, списък с използвана литература и приложения. Отделните части на разработката са добре структурирани, налице е логическа връзка и зависимост между тях, в пълно съответствие с изискванията за разработване на дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор по..“. Списъкът с цитирани източници включва 107 заглавия. В изложението на темата са използвани 76 таблици и 28 фигури.

Определено избраната от докторанта тема на дисертационния труд е със значима актуалност и практическа приложимост, което се потвърждава от проведеното проучване на нагласите за инвестиции в производството и потреблението на енергийно ефективни строителни материали.

За **обект** на изследването са определени изолационните строителни материали, осигуряващи енергийна ефективност.

Предмет на изследването в дисертационния труд е потребителската нагласа за търсене на изолационни строителни материали за енергийна ефективност, което формира позитивна финансово-икономическата оценка за инвестиции в тяхното производство. Основната изследователска теза в дисертационния труд се формулира, че развитието на технологиите за производство на изолационни строителни материали формира предлагане, което осигурява търсенето от клиентите на финансово-икономически обосновани решения за инвестиции в проекти за енергийна ефективност на сградния фонд в среда на високи цели по „зелената сделка“ на Европейския съюз.

Основната цел на дисертационния труд е да се обоснове търсенето на инвестиции в производство на изолационни строителни материали за целите на подобряване на енергийната ефективност, чрез проучване на теоретико-технологичните аспекти на този процес и финансово-икономическото влияние на тези инвестиции върху потребителите.

За постигането на тази цел дисертантът си поставя три основни **задачи**:

1. Да се изведат теоретичните постановки на инвестициите в енергийна ефективност.

2. Да се обоснове методическата рамка и управленския контекст в процеса на реализация на проекти в областта на енергийна ефективност.

3. Да се извърши анкетно проучване на нагласите на крайните потребители за инвестиции в енергийна ефективност със скалиращо качество.

За постигане на изследователската цел на дисертационния труд, решаване на поставените изследователски задачи и реализиране на изследователската теза са използвани различни методи и подходи, в т.ч.: литературен обзор, историческо проучване, анализ и синтез, системен анализ, ретроспективен анализ на данни, индуктивно-дедуктивен метод, вербално-графично моделиране и анкетно проучване, и др. Резултатите са обработени чрез IBM SPSS Statistics с прилагане на модули за дескриптивна статистика.

Представеният **автореферат** е в обем от 32 страници и дава вярна представа за съдържанието на дисертационния труд. Стилът и езиковата редакция на разработката и използваните понятия са в съответствие с изискванията за разработване на дисертационен труд в професионално направление 3.8. Икономика, и в частност в научното направление „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“. В съответствие с изискванията, обективно и точно отразява структурата и съдържанието на дисертационния труд.

2. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Във въведението на дисертационния труд са формулирани обекта и предмета на изследването, изследователската теза, изследователската цел и задачите за нейното изпълнение, методологията, въз основа на която се извършва изследването.

В **глава първа** на дисертационния труд авторът изяснява теоретичните основи на инвестициите и енергийната ефективност. Акцентът е поставен върху три аспекта на изследването на инвестициите в енергийна ефективност: теоретични и практически измерения на инвестициите, и внедряването на енергийна ефективност; същност и характеристики на енергийната ефективност и на енергийната ефективност в сгради; европейски и национални инструменти за краткосрочна и дългосрочна ефективност на сградите. Правилно е отделено място, макар и в теоретично-описателен вариант на възможността за създаването и интегрирането на инсталация за изгаряне на

отпадъци с горивно устройство за производство на пара, с генератор за производство на електроенергия и производство на отпадъчни продукти. В глава първа задълбочено са разгледани и анализирани европейските инструменти и Националният план за възстановяване и устойчивост върху енергийната ефективност. Изведено е авторово определение за енергийната ефективност.

Във **втора глава** авторът на дисертационния труд насочва вниманието върху методическата рамка за извършване на потребителско проучване, основаващо се на оценяването на инвестициите в енергийна ефективност. За целите на своето изследване докторантът е изготвил анкетен въпросник на тема „Инвестиции в енергийна ефективност“. Определено така представената структура и съдържание на анкетната карта, с нейните 9 раздела и 70 въпроса допринася за реализиране на поставените цели и задачи за изясняване на състоянието, и определяне на тенденциите в развитието на сектор F „Строителство“ в България. В допълнение на това проучване е извършен обхванат теоретичен преглед на възможностите за финансово-икономическа оценка на инвестициите. Поставен е акцент върху възможността за прилагането на ефективен финансов контролинг като част от системата на финансовия мениджмънт за постигане на финансова устойчивост на предприятията в средносрочен и дългосрочен план при условията на пандемия и по-чести локални и глобални кризи в икономиката.

В **трета глава** дисертантът представя основно резултатите от анкетното проучване, като информацията получена от проучването е приложена в практически аспект за извършването на финансова оценка на държавните инвестиции за подпомагане повишаването на енергийната ефективност в Република България. Това, според нас, прави дисертационния труд научно изследване с теоретико-приложен характер. Умело са посочени проблемите, свързани с нагласите за инвестиции в производството и потреблението на енергийно ефективни строителни материали и достатъчно ясно и точно са очертани насоките как те могат да бъдат избегнати.

Определено съдържанието на представения за становище дисертационен труд е в пълно съответствие с избраната тема. Налице е добра балансираност между съдържанието в трите глави на разработката. В края на всяка от трите глави на дисертационния труд логично са представени

задълбочени изводи и обобщения, които всъщност представят авторските виждания по разглеждания проблем.

В **заключението** авторът на дисертационния труд представя най-значимите научни и научно-приложни резултати от изследването. Определено направените обобщения, формулираните препоръки, които в цялост могат да бъдат разглеждани като приносни моменти от направеното научно изследване, придават необходимата завършеност на труда.

Представените по процедурата за защита четири публикации – три статии в специализирани академични издания и един научен доклад в сборник от Международна конференция в гр. Кишинев, Молдова са пряко свързани с темата на дисертационния труд, с което докторантът изпълнява минималните изисквания за придобиване на образователна и научната степен „доктор“. В отделна справка докторантът представя насоките за бъдещи изследвания по темата на дисертацията, в т.ч.: Анализирани развитието на националните цели и стратегии към устойчив сграден капацитет и строителен сектор с по-нисък размер на въглеродните емисии, и осъществяване на проучване на правителствените и неправителствени действия по увеличаване на инвестициите в енергийна ефективност и насърчаване преминаването към „кръгови материални икономики“ за един по екологичен, и въглеродно неутрален статус на недвижимите имоти в България.

3. Научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд

Становището ми е, че представеният дисертационен труд е изпълнил поставената изследователска цел и съответни задачи. Систематизираните изследователски резултати представляват нови идеи с научен и научно-приложен характер, които имат необходимата значимост. По убедителен начин докторантът доказва, че предложените идеи ще доведат до реализиране на устойчив преход към енергийна ефективност в строителния сектор, което може да бъде възприето като своеобразна бизнес ниша в строителния сектор.

Представеният за становище дисертационен труд предлага на научната общност и на специалисти от практиката резултати с научна и практико-приложна значимост. Като по-съществени могат да се посочат:

1. На базата на задълбочен анализ научно-теоретично е обоснована нова трактовка на понятието „енергийна ефективност“: енергийната ефективност е

ключов инструмент за насочване към постигането на амбициозен, икономически ефективен и социално справедлив преход за постигане на климатично неутрална икономика, целяща имплементирането ѝ като неразделна част от устойчивия растеж и иновациите.

2. Представен е иновативен вариант на изграждането на интегрирана инсталация за производство на висококачествени енергийно ефективни строителни материали, чрез които се постигне достъпност на българския пазар до аналогичен вид строителни материали, както и висока степен на устойчивост и адаптивност до европейските енергийни стандарти.

3. Предложена е нова визия за извършването на експертна финансова оценка на държавните инвестиции за подпомагане повишаването на енергийната ефективност в България.

4. Въпроси и препоръки по дисертационния труд

1. Счита ли докторантът, че разглежданите в дисертационния труд проблеми се нуждаят от промени в действащото законодателство.

2. Предвид на актуалността и значимостта на разглеждания проблем в България изразявам пожелания към докторанта да продължи научните си изследвания в това направление и да публикува постигнатите резултати.

5. Обобщено заключение и становище

В заключение ще отбележа, че представеният дисертационен труд и автореферат към него отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане, и на Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ гр. Свищов.

Актуалността и значимостта на извършените от докторанта изследвания, направените анализи и обобщения, изведените научни и научно-приложни приноси ми дават основание да отбележа своята положителна оценка за дисертационния труд.

С пълна убеденост предлагам на членовете на уважаемото Научно жури да гласуваме за присъждането на образователната и научна степен

„доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (финанси)“ на Емил Христов Александров.

20.12. 2023 год.

гр. Бургас

Изготвил становището:

доц. д-р Гергана Николова-Ралева